

at man ikke skal slaa Haanden af de indirekte Afgifter; den, der gør det, lover for meget. De have saa store administrative Fordele, at ingen Finansminister i en overskuelig Fremtid vil kunne undvære dem. Men selvfølgelig kunne de være af en saadan Beskaffenhed — indirekte Afgifter kunne nemlig være meget forskellige —, at de i højeste Grad ere uretfærdige, og et uretfærdigt Skattesystem er et udemokratisk Skattesystem. Og jeg skønner ikke rettere, end at naar man her i Landet er naaet op til 67 Mill. Kr.s Indtægt af de indirekte Skatter paa et Budget paa 92—93 Mill. Kr., have de indirekte Skatter naaet et uforholdsmæssigt Omfang. Jeg synes derfor, det i Virkeligheden har været en god og forstandig Politik; at man til en vis Grad har stræbt bort fra disse indirekte Skatter — maaske kan det siges, at man først er kommen til det efter alt for lange Bestræbelser. Thi man kan jo dog ikke sige, at det har været forhastet; naar vi begyndte vore Bestræbelser for at faa en ny Toldlov ikke ret mange Aar efter, at vi havde faaet Toldloven af 1863, og først bleve færdige i 1908, saa er det ikke egentligt Hastværk, og det vilde jo være beklageligt, hvis det skulde være nødvendigt straks at vende og tage den gamle Toldlov igen. Det synes jeg heller ikke, der er nogen som helst Grund til. Naar det her i Salen er blevet udtalt, at vi havde erstattet Sponnecks Mesterværk med det nuværende Makværk, vil jeg dertil sige følgende: Sponnecks Mesterværk er en Lov, der udkom den 4. Juli 1863, men dens væsentligste Virkninger for dette Lands økonomiske Forhold vare bestemte ved Fredstraktaten af 30. Oktober 1864, og Sponeck har heldigvis ikke den mindste Fortjeneste af, at det gik saaledes; saa de Virkninger af Sponnecks Mesterværk, som det paagældende ærede Medlem af dette Ting fremførte, skyldes slet ikke Sponeck. Dertil kommer, at Sponnecks Mesterværk var blevet ikke saa lidt over fyrretyve Aar gammelt, og en Varefortegnelse, som er 40 Aar gammel, er ikke moderne, og det kan siges uden Forklejning af Sponeck, at den kan ikke have været god længere. Og det skulde undre mig meget, om der ikke fra Handelsstandens Side kunde fremdrages mangfoldige Udtalelser om denne højst forældede Lov, thi en stor Del af de Varer, vi handle med i vore Dage, vare ikke omtalte i denne Lov, og Følgen deraf var den, at man paa en meget kunstig Maade skulde fortolke sig dem ind i denne Lov. Det var altsaa godt, at vi fik en anden Toldlov. Og fra et teknisk Synspunkt kan man vel nok

sige, at det i det hele taget var en Nødvendighed. Dette tror jeg dog, man maa have for Øje, naar man taler om Sponnecks Mesterværk ved Siden af Nutidens Makværk. Og med Hensyn til Nutidens Makværk er det efter min Mening saaledes, at enhver saadan Lov, som træder i Kraft, kan have sine Vanskeligheder, thi nu skal altsaa hele Handelslivet tilpasses efter den. Der maa altsaa komme en Masse Spørgsmaal, saa længe vi ikke kunne have en Toldlov, der optager alle Varer; og det kunne vi heldigvis ikke. Hvis jeg husker ret, er der i et fuldstændigt Vareleksikon nævnt 30—40,000 Varer, og alle disse 30,000 Varer skulde kunne fortoldes efter en Varefortegnelse, som indeholder 200—300 Positioner. Derfor maa der altid blive Vanskeligheder, det maa altid til at begynde med se ud, som om en saadan Toldlov har sine Mangler, og nogle ville derfor maaske straks sige Makværk. Men det behøver ikke at være Tilfældet, og der er intet i Vejen for, at vi, hvis nogle af os blive saa gamle, komme til at opleve, at om et halvt Hundrede Aar staar der et Medlem i denne Sal og taler om den berømte nationaløkonomiske og historiske Forfatter, Medlem af Videnskabernes Selskab, Marcus Rubin, og nævner hans Mesterværk for at fortælle, at den fremtidige Toldlov er et Makværk.

Med Hensyn til det Spørgsmaal, som jeg nu meget kunde ønske at fremsætte et Par Udtalelser om, nemlig Sparsommeligheden, er det min Hovedbetragtning, at det ikke saa meget afhænger af vor Villie som af andre Omstændigheder. Jeg tror nemlig ikke, at der er noget Medlem i dette Ting, som ikke har den bedste Villie til at spare, og jeg nærer ikke nogen Tvivl om, at ogsaa alle Ministeriets højtærede Medlemmer have den bedste Villie til at spare hver paa sit Omraade. Det er ikke saa meget en Villiesag, som det er et forvaltningsorganisatorisk Spørgsmaal, der ligger bagved. Jeg mener, at vi i vort Land ikke have saadanne forvaltningsmæssige Forhold, at de ere gunstige for en gennemført Sparsommelighed. Jeg mener, at vi i hele Finanslovens Tilblivelse, Behandling og Udførelse ikke ere i Besiddelse af de nødvendige Institutioner, de nødvendige organisatoriske Foranstaltninger til at sikre, at Finansloven bliver af det mest sparsommelige Indhold, som Omstændighederne tillade.

Der er nu først Spørgsmaalet om Tilsyn med Udførelsen af Finansloven, — det er paa en Maade at begynde bag fra, men jeg har nu min Grund, hvorfor jeg gerne